

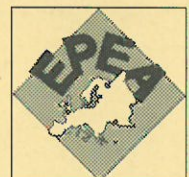
foko-nytt (6) 1/99

FOKO

**Forum for opplæring innenfor
kriminalomsorgen**

NORSK UNDERAVDELING AV EUROPEAN PRISON
EDUCATION ASSOCIATION

EUROPEAN
PRISON
EDUCATION
ASSOCIATION

lederens hjørne

Et halvt år er gått siden forrige FOKO-nytt og kontakten med medlemsmassen har i denne tiden vært tilfeldig og stort sett knyttet gjennom styret og egen arbeidsplass. Jeg lurer derfor på hva er det egentlig som opptar medlemmene våre? – dere er så stille!

Jeg vet jo at det foregår mye spennende rundt omkring i fengsels-Norge på den pedagogiske arena, men hvordan i større grad dele hverandres hverdag?

Jeg er for tiden opptatt av pedagogens dilemmaer som aktør i fengslet. Mange av de vanskeligheter og de problem jeg sliter med til daglig er knyttet til det enkle og banale faktum at ingen av våre elever faktisk er i fengsel for å gå på skole, men av ganske så andre grunner. Ingenting i fengslets hverdag er primært rettet mot undervisning. Dette er av og til viktig å minne hverandre om når murene føles for tykke til pedagogisk virksomhet. Det er en kontinuerlig og krevende prosess for skolen å finne sin plass i fengslet.

Det var med overraskelse og glede jeg hørte innlegget fra fengselsdirektør Eystein Eriksen som var bekymret for de skadevirkningene straffen hadde, særlig i forhold til den lange varetektstiden. Ikke noe nytt fenomen, men viktig at det ble presentert fra fengslets side. Ingen har lov til å bli "blind" og så fengselsvarm at en ikke hele tiden har med seg dette perspektivet.

Ellers har jeg lyst til å si med Hasse og Tage "Slipp fangene løs det er vår" – for utenfor gittervindu mitt frister en sitrende vårsol. Og til oss som kan gå utenfor mur og gjerde, nyt våren med seije og tiurleik.

Vi sees på Sørmarka i september!

Ingunn E. Kleivan

Innhold foko-nytt 1/99

Lederens hjørne	2
Organisasjonssida	3
Hva med fengselsundervisningen etter at Stortings- meldingen om kriminalomsorgen er behandlet?, <i>dir. Eystein Eriksen</i>	4
IT i fengselsundervisningen <i>Jon Erik Rønning</i>	6
Lager skole for Latviske fanger, <i>artikkel i Asker og Bærum Budstikke</i>	8
Gi oss handlingsrom, <i>debattinnlegg av Jon Erik Rønning</i>	9
Årsmøte	10
Stortingets behandling av statsbudsjettet - utdrag av replikkordskiftet	11
Høringsuttalelse Roaldutvalget	12
Takk for studieturen! Foko-stipend -98, <i>Gro Toldnes og Gudrun Halvorsen</i>	14
Har du hørt om Sluseprosjektet i Skien?, <i>Vidar Tollefsen</i>	17
EPEA bulletin	18
Rekommendasjon nr R (89) 12	20

Styret i FOKO 1998/99

Leder Ingunn E. Kleivan	Rud vgs, avd. Ila landsfengsel
Nestleder Inger-Charlotte Bull	Teie vgs, avd. Berg kretsfengsel
Kasserer Synnøve Formo	Ringerike kretsfengsel
Sekretær Torfinn Langelid	Statens Utdanningskontor i Hordaland
Inform.ansvarlig Leif Lyngstad	Klosterskogen vgs, avd. Skien kretsfengsel
Vararepresentanter:	
1. Randi Binz	Grønland Voksenopplæringscenter
2. Kay H Sudland	Berg kretsfengsel

Foko-nytt 1/99

Utgiver:

FOKO

Forum for opplæring innenfor kriminalomsorgen

NORSK UNDERAVDELING AV

EUROPEAN PRISON EDUCATION ASSOCIATION

Ansvarlig:

Leif Lyngstad

KVS/Skien kretsfengsel,

Boks 2720 Kjørbekk, 3702 Skien

E-mail: klostfeng@online.no

Telefon: 35 90 05 25, telefax: 35 90 05 28

organisasjonssida

I disse høringstider

Rapport om ressursbruken i fengselsundervisningen har vært til høring i vår, og mange av dere har sikkert bidratt med kommentarer til denne. FOKO-styrets høringsuttalelse finner dere i dette bladet. Vi har særlig vektlagt behovet for tverrfaglighet

under soning og i oppfølgingsarbeidet, mulighet for frigang til opplæring og behovet for lønnsjusterte bevilgninger til vårt felt. Vi vil så sterkt vi kan be de samarbeidende departementer om å få arbeidsmarkedsetaten høyere opp på banen. Med et forpliktende bidrag fra arbeidsmarkedsetaten vil vi kunne få til mer i oppfølgingsarbeidet! Og en dristigere bruk av frigang vil kunne gi innsatte bredere kompetanseoppbygging og bedre muligheter til å lykkes etter løslatelse.

Leif Lyngstad

Husk kontingenten

Vi har fått inn urovekkende signaler fra kasserer Synnøve Formo som tyder på at mange av dere nøler med å betale kontingenten. Løp til bank/post og betal inn kr. 100,- til bankgiro 2270.03.19052. Slik gleder du Synnøve og styrker FOKO!

EPEA - Homepage

Ved en inkurie presenterte vi feil adresse til EPEAs hjemmesider i forrige FOKO-nytt. Riktig adresse er:

<http://users.tibus.com/epea/>

Delta i diskusjonen der!

Foreløpig program Sørmarkaseminaret 23. - 25.09.99

TORS DAG 23.09:

11.00 Registrering

12.00 Lunsj

13.00 Åpning v/Ingunn E. Kleivan

13.10 Oppfølging av stortingsmeldingen om kriminalomsorgen v/ekspedisjonssjef Erik Lund-Isaksen, Justisdepartementet

16.30 Kaffe. Arbeid i grupper med problemstillinger fra foredrag.

19.30 Middag

FREDAG 24.09:

08.00 Frokost

09.00 Arbeid eller uføretrygd? Arbeidsmarkedet i framtida med konsekvenser for opplæringstilbudene og arbeidsdriften i fengslene v/Tian Sørhaug, Arbeidsforskningsinstituttet

11.00 Kaffe/te

11.30 Alternative læringsarenaer v/Kjell Engan og Berit Bakåsghelten, Røros vgs

13.00 Lunsj

15.00 Rapport - opplæring innenfor kriminalomsorgen 1998. v/Torfinn Langelid

16.15 Kaffe/te

16.30 Årsmøte i FOKO

19.30 Festmiddag

SØNDAG 25.09:

08.30 Frokost

09.00 Evaluering av opplæringstilbud i fengsler og oppfølgingsklasse i Hordaland v/Kari Gåsemyr, Senter for samfunnsforskning - Universitetet i Bergen

10.30 Kaffe/te. Rydding av rom.

11.00 Våge å leve v/Ulf Jahnsen, Tyrilikkollektivet

12.30 Evaluering. Oppsummering

13.00 Lunsj. Avreise.

Påmelding Sørmarka!

Det vil bli sendt ut nærmere informasjon om Sørmarkaseminaret tidlig i august med frist for påmelding 25. august.

Pris kr.: 1 895,- i tillegg semesteravgift kr 300,- for medlemmer og kr. 500,- for ikke-medlemmer. Medlemmer som har over kr 800,- i reisekostnader kan søke FOKO om reisestipend.

Hva med fengselsundervisningen etter at Stortingsmeldingen om kriminalomsorgen er behandlet?

Direktør Eystein H Eriksen, Søndre Fengselsdistrikt

"Fengselsundervisningens farligste motstandere er samarbeidsoptimistene som vil gjøre hele fengselet om til en pedagogisk organisasjon". Dette skrev Nina Lindbo Hansen i en hovedoppgave i sosialpedagogikk høsten 1992.

Jeg er helt enig og det er viktig å holde fast ved dette når vi skal vurdere

konsekvensene av Stortingsmeldingen "Om kriminalomsorgen".

Meldingen er god, den beskriver i stor grad de mål og den utviklingsretning norsk fengselsvesen har forsøkt å arbeide etter de seneste år.

Det svakeste kapitlet er etter min mening "Forvaltnings-samarbeid - ytelser fra andre myndigheter" (kap. 7. 8). Denne delen beskriver bare dagens status og jeg fornemmer en viss resignasjon om at "dette området lar vi ligge nå - det er så vanskelig."

Kapitlet beskriver fengselsvesenet i forhold til helse-tjenesten, religiøse tjenester, sosialtjenesten og fengsels-vesenets undervisningstilbud, og alt beskrives som tilfredsstillende. "Departementet anser at en organisering i henhold til importmodellen best oppfyller lovgivers intensjoner" (s. 97).

Undervisningstilbudet i fengselsvesenet er i utgangspunktet avspist med ca en halv spalte (s. 95) i meldingen. Trøsten for de "skoleansatte" må være at heller ikke "kontaktbetjent-rollen" har fått særlig større plass.

Personlig hadde jeg ønsket meg en mer utdypende analyse av alternative organisasjonsmodeller - spesielt for fengsels-undervisningen. Noen få setninger er brukt på "Selvforsyningsmodellen" og "Tjenestekjøpsmodellen". Da dette nå er avvist bør de videre drøftelsene om organiseringen legges til grunn den modellen som departement og Storting har bestemt skal fortsette.

Stortingsmeldingen beskriver utfordringene som kriminalomsorgen har fra et departementalt ståsted. Dokumentet er et "policy-dokument", og gir i liten grad oppskrift på hvordan utfordringene skal gjennomføres i praksis. De

foreslåtte regionene skal etter planleggingen iverksettes 1. 2001. Regionene vil trolig få følgende fylkesinndelinger:

Region 1 Oslo og Østfold

- 2 Akerhus, Hedmark og Oppland
- 3 Buskerud, Vestfold og Telemark
- 4 Vest-Agder, Aust-Agder og Rogaland
- 5 Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal
- 6 Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark

Kriminalomsorgens linjeorganisasjon vil da få tre nivåer:

Sentralt nivå (departementet og Fengselsstyret)

Regionalt nivå (nytt)

Lokalt nivå

Alle driftsenhetene under kriminalomsorgen vil bli integrert i regionsordningen. Hver region skal som utgangspunkt ha ansvaret for all straffegjennomføring innen sitt geografiske område, og frimsorgen og fengselsvesenet får felles regional ledelse.

Stortingsmeldingen legger opp til at regionene i stor utstrekning samarbeider med andre forvaltnings-myndigheter (nye betegnelser på importetater) og departementet mener den nye organisasjonsmodellen styrker og fremmer et slik forvaltningssamarbeid innenfor fylkesgrensene.

De nye regionene blir helt nye enheter, ikke en distriktsadministrasjon med nytt navn. Stillingene som regionsdirektører vil derfor bli lyst ledig i løpet av 1999.

Fram til operativ drift av regionsenhetene 1. 1.2001, vil 1999 i hovedsak brukes til planlegging og år 2000 til praktisk tilrettelegging for operativ drift.

Av prosjektene som må iverksettes snarest er bl.a.;

- arbeid med ny felles lov for KIF og KIA
- nærmere utredning av regionenes oppgaveområder og beslutningsmyndighet
- hvor skal regionene etableres og hvem skal arbeide i regionene,

Hvilken betydning vil dette få for fengselsundervisningen på kort og lang sikt? Jeg har ikke noe svar, heller ikke Stortingsmeldingen. Etter min mening er det hovedlinjene i "Rapport om ressursbruken i fengselsundervisningen" (Roald-utvalget) av juni 1998 og departementets behandling av denne, som blir styrende for fengsels-undervisningen de kommende år. Rapporten er nå til høring.

Jeg ønsker derfor i det følgende å vurdere noen av arbeidsgruppens forslag.

Arbeidsgruppens rapport og forslag er grundige, men lite kontroversielle. Derfor har jeg heller ikke de store motforestillinger.

Også jeg ønsker meg nærmere samarbeid mellom anstaltansatte og de ansatte i fengselsundervisningen, spesielt mellom anstaltens ledelse og filialbestyrer. Hvilke undervisningsbehov har de innsatte? I noen tilfeller føler jeg at det er fengselsundervisningens tilbud som styrer undervisningen, og ikke foreliggende behov, men jeg kan jo ta feil.

Utgangspunktet må være den innsattes soningsplan, en plan som i størst mulig grad er realistisk og individuelt rettet, også på opplæringssiden. I dag er de fleste innsatte i fengselsundervisningen fra 23-40 år. Brukes voksenpedagogiske metoder i tilstrekkelig grad?

Jeg ønsker at anstaltenes øvrige ansatte bør gå inn som timelærere i større grad enn i dag. Likeledes ønsker jeg å innføre rulleringssystemer for lærere i hel fengselsundervisningsstilling, men ønsker ikke ansatte med bare tilfeldig tilhørighet i anstalten.

Likeledes ønsker jeg flere kurs av den typen arbeidsgruppen kaller "pakkeløsninger", dvs. et strukturert minimumstilbud av opplæring som kan være en innfallsport til et kvalifiserende utdanningsløp senere.

Vi må registrere som et faktum at de fleste innsatte i våre fengsler sitter inne, svært kort tid, tre av fire sitter under 90 dager. Slik er det i dag - og trolig vil framtiden også bli slik.

"Utslusing" er et av hovedbegrepene i Stortingsmeldingen. Utslusingen vil skje i forhold til en sikkerhetsvurdering og etter en vurdering av hva som er best for den innsatte i forhold til at ny kriminalitet ikke skal begås i framtiden.

Jeg tror at flere av de argumentene som blir vektlagt ved en slik planlagt utslusing vil være forskjellig for fengselsledelsen og fengselsundervisningen. Det er derfor svært

viktig med nært og åpent samarbeid mellom den innsatte, lærere og kontaktbetjenter/fengselsledelsen i denne prosessen.

Hvilke opplæringstilbud skal de forskjellige regionene ha? Jeg vet ikke, men sett fra mitt ståsted i dag, må tilbudene vurderes i en regionsammenheng.

En rekke like opplæringstilbud ved flere anstalter i samme region vil ikke være fornuftig. En samordning må gjennomføres i nært samarbeid med fengselsundervisningen. Dette høres enkelt ut, men er det ikke.

En hovedhindring for nært og effektivt samarbeid med fengselsundervisningen over flere fylkesgrenser er de mange forvaltningsnivåer som fengselsundervisningen er undergitt. Kirke- og utdannings- og forskningsdepartementet (KUF), Statens utdanningskontor i Hordaland, Statens utdanningsdirektør, Fylkeskommunen, hovedskolene, fengselsskolen/filialer, den enkelte lærer er hierarkiet. Når jeg skal forholde meg til fire fylker blir dette praktisk og tidsmessig svært vanskelig - for ikke å si umulig.

I regionsammenheng kan jeg derfor tenke meg at fengselsundervisningen i hvert fylke, peker ut en "kontaktperson" som kan drøfte aktuelle utfordringer med regionalledelsen. De valgte kontaktpersoner bør være filialleder ved den "største" skolen i hvert fylke. Disse må ha tilstrekkelige fullmakter slik at et formålstjenlig og kostnadseffektivt opplæringstilbud kan tilbys innsatte i hele regionen, vurdert ut fra regionens behov, ikke det enkelte fylke.

Til slutt noen ord på vegen til både deg og meg, Kolbein Falkeids Private huskeregel.

*"Du skal ikke klistre fine øyeblikk
opp på veggene i tankene
og forgylle dem med lengselen din.
Du skal kjøre spettet
hardt innunder arrete hverdager
og vippe dem opp.
En etter en.*

Det er derfor livet har deg på mannskapslista"

"Tror noe menneske med forstanden i behold, at man kan erstatte et menneskes ødelagte barndom ved å sette vedkommende i fengsel?"

Jens Bjørneboe 1970

IT i fengselsundervisningen

Av Jon Erik Rønning, Jessheim vgs, avd. Ullersmo landsfeng.

Det snakkes mye om IT i norsk skole for tiden, også i fengselsskolen. Det finnes en rekke anvendelsesområder for bruk av IT. Man kan bruke PC'en som et søkeverktøy for aktuell informasjon, f.eks. databaser, Internett og oppslagsverk i form av CD-rom. PC'en kan brukes til produksjon og presentasjon av kunnskaper (elevbesvarelser, utredninger, analyser i elektronisk form, gjerne multimedia).

Viktigere er det at PC kan brukes som et verktøy for pedagogisk støtte eller selvstudie. Det finnes en del interaktiv programvare som kan brukes av hver enkelt elev, to og to sammen eller at læreren bruker det som en elektronisk tavle overfor klassen.

Fengselsundervisning spenner over et vidt spekter. Det er både grunnskole, videregående skole og andre kurs og det foregår på 35 forskjellige steder. Bruken av IT kan selvfølgelig variere veldig; ikke bare med hensyn til kurs, men sannsynligvis mest med hensyn til sted. Ofte er det slik at enkeltpersoners (lærere) interesse og innsats for IT har mye å si for tilbudet som gis. I tillegg varierer også fengselsledelsens syn på IT.

Noen steder kan de innsatte ha PC på cellene, andre steder er dette forbudt. Det finnes fengsler hvor det er "PC-stuer" som er åpne utover undervisningstid, andre steder finnes det ingen tilbud. Disse forskjellene finnes i dagens fengselssystem selv om fengselsstyret uttrykkelig, i "Rundskriv Fst 2/96: Instruks vedrørende innsattes adgang til bruk av datautstyr under straffefullbyrdelsen" skriver:

Anstalten bør i straffegjennomføringen – eventuelt gjennom individuelt tilpassede soningsplaner og – programmer – legge opp til at innsatte kan få opplæring og praktisk trening i bruk av dataprogram og –utstyr.

Fengselsundervisning skal ikke avvike fra vanlig undervisning. Men en del fengsels-forskrifter og -regler setter begrensninger. Bl.a. heter det i "Stortingsmelding 24 1993-94" at alle elever skal ha tilgang på internett innen 1999. For mange fengselsskoler kan det bli vanskelig å oppfylle Stortingets ønske, da det er svært få av våre elever som kan "surfe" rundt på Internett.

Selv om det er mange begrensninger i bruken av IT i fengselsundervisningen, må man ikke lukke øynene for de muligheter som virkelig finnes. Ikke minst finnes det i bruken av IT uante muligheter innenfor fjernundervisning. Man kan sitte innenfor fengslene og følge forelesninger fra universiteter, høyskoler og andre gjennom bildetelefon eller et kamera på datamaskinen. Dette er en teknologi som ikke har, så vidt meg bekjent, vært prøvd i fengselsundervisningen. Her burde man kunne la elevene følge undervisning som de vanligvis ikke har noen muligheter til å gjøre.

Senteret for fjernundervisning (SOFF) har en rekke fag på høyskoler og universiteter gående gjennom forelesninger både på Internett og bildetelefon.

En annen nyvinning innenfor IT sektoren er "Data-kortet". Dette bør være perfekt innenfor opplæring i kriminalomsorgen. Datakortet er et internasjonalt bevis på at man kan bruke dataverktøy. Det skal dokumentere brukerens faktiske ferdigheter. Man må gå opp til en praktisk eksamen før man får "lappen". Opplæringen kan enten skje ved vanlig undervisning eller gjennom CD-rom undervisning på egen hånd. Datakortet består av 7 moduler: Generelle IT-kunnskaper, operativsystemer, tekstbehandling, regneark, databaser, presentasjoner og nettbruk. Man kan få "vitnemål" etter hver beståtte modul. Nettopp dette gjør det meget egnet i fengselsundervisningen, hvor det ofte er korte soninger og mange flyttinger.

Ved å arbeide med datakortet kan man avslutte en modul i løpet av kort tid, fortsette i et annet fengsel eller ute i det fri. Det er viktig å gi elevene et kurs som gir et vitnemål, som beviser at de kan noe den dagen de skal tilbake til samfunnet og søke arbeid.

Innenfor såkalt "vanlig" undervisning og med standard programvare er det også en del kunnskaper å hente. Med standard programvare menes programvare som ikke er spesielt utviklet i pedagogisk sammenheng. Det kan være tekstbehandling, regneark og databaser. Det er egentlig ikke lagt inn så mye kunnskap i slike program, og det er stort sett ferdigheter man utvikler ved å bruke disse programmer.

Tekstbehandling er ofte det første dataprogrammet som en IT-bruker kommer i kontakt med. Man kan taste inn tekst, redigere, lage layout, lagre og ta utskrift av sine tekster. I moderne tekstbehandling kan man lett legge inn bilder og layout og elevene kan skrive ut.

Siden det er så lett å endre teksten, er tekstbehandling særlig godt egnet til prosessorientert skrijving. Man blir ikke automatisk bedre til å skrive av å bruke tekstbehandling, men i kombinasjon med prosessorientert skrijving og norsklæreren, er mulighetene større enn i tradisjonell undervisning. Olga Dysthe, som har tatt doktorgrad om skriveprosessen, sier i sin bok "Ord på nye spor" (92) at tekstbehandling kan være en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse for å bedre skriveferdigheter.

Regneark kan brukes i mange fag - matematikk, naturfag, samfunnsfag og også i prosjektarbeid hvor det inngår beregninger i en modell for statistikk eller modell for eksperimentering med tall og funksjoner.

Å lage modellen kan ofte være et problem for nybegynnere med regneark. Derfor bør det være et innføringskurs hvor man tar i bruk regneark på en naturlig måte. Dette kan for eksempel gjøres i matematikktimer. Det er også lett å presentere tallene på grafisk form - kakediagram, søylediagram eller histogram.

IT har også sin plass innenfor spesialpedagogikken. Jeg har her laget en oversikt over hvordan man kan bruke IT som hjelpemiddel for mange av våre elever innenfor fengselsundervisning.

-Skrivehjelpemiddel for elever med dårlig skrivemotorikk

For elever som av en eller annen grunn har en håndskrift som er lite lesbar kan IT være et fint hjelpemiddel. Man trenger ikke å bruke energi på å forme bokstavene, de blir alltid tydelige og lett å kjenne igjen. Linjene og margene blir alltid rette og utskriftene er ryddige og lesbare. Dessuten er det enklere å gjøre rettinger, føye til, flytte og fjerne ord, setninger og avsnitt.

-Hjelp for elever med lese/skrivevansker

Det blir vanligvis regnet med at omlag 20-40% av elever i fengselsundervisningen har ulike typer og grader av lese-/skrivevansker. Disse elevene vil ha stor nytte av IT. Dette fører til at elevene kan konsentrere seg om innhold, formuleringer og språkbruk. Når det gjelder rettskriving er det utarbeidet en del drill- og verktøyprogrammer. Disse gir raske tilbakemeldinger om hva som er rett og galt, noe som gjør at elevene kan arbeide mer læreruavhengig.

-IT som drillredskap til innlæring av lærestoff som trenger automatisering

Her finnes det også en rekke programmer som kan hjelpe til med automatiseringsoppgaver. Eksempler på slike oppgaver kan være; multiplikasjonstabellen, automatisering av bokstav-/lyd-navn, innlæring av gloser på fremmedspråk og skrivemåter av ikke-lydrette ord. Det fine med disse programmene er at responsen kommer med en gang.

-IT som motivasjonsmiddel for umotiverte elever

IT kan av mange bli oppfattet som noe nytt og spennende i undervisningen, og kan derfor bidra til økt konsentrasjon, motivasjon og innsats.

-IT for å bedre konsentrasjonen

Konsentrasjonsvansker hos elever kan ha mange årsaker, f.eks. kan de skyldes sosiale og emosjonelle problem, de kan være nevrologisk betinget, pedagogiske eller situasjonsbetinget. Fordi årsakene kan være varierende kan man ikke si at IT er et godt hjelpemiddel for alle ukonsentrerte elever. Likevel kan IT hjelpe mange elever ved at det ikke er så mange oppmerksomhetsfangende sanseinntrykk omkring, som virker forstyrrende på den aktivitet eller læresituasjon som eleven er inne i.

Avslutningsvis vil jeg komme med noen kommentarer om Internett. Det er jo litt igjen av 1999 slik at vi fremdeles kan oppfylle Stortingets ønske om at alle elever skal ha tilgang på Internett. I den tidligere omtalte "Rundskriv Fst 2/96" står det: *"Dersom det som et ledd i undervisningen skal tas opp bruk av for eksempel Internett, skal innsatte bare kunne øve på dette med lærer til stede som aktivt overvåker at nettverkstilgang ikke misbrukes."* Ut fra dette kan det jo være et håp om at Internett vil bli tatt i bruk av innsatte og deres lærere innen kort tid.

Men vi må være klar over at det er mye upassende å finne på Internett. Det finnes en rekke sex, nynazistiske og tilsvarende

opplysninger å finne på Internett. Dette tok helt av når WWW (World Wide Web) som struktur kom på Internett i 1994. Med enorm fart har dette blitt tatt i bruk over hele verden. Noen har regnet ut at det kan være så mange som 40 millioner mennesker rundt om i verden som legger inn informasjon i denne strukturen. Egentlig er det et anarkistisk system hvor det ikke finnes redaktører som velger ut hva som legges inn. Derfor har det vært en stor debatt om den pedagogiske nytteverdien i denne strukturen.

Å søke i WWW er egentlig ikke noe annet enn å bla i en kjempestor bok. Det er enveis kommunikasjon. Noe annet er det å kommunisere direkte med mennesker via Internett. Man får en helt annen kontakt når brev kan sendes elektronisk på noen sekunder til hele verden og man kan finne diskusjonsgrupper til en stor mengde interessefelt. Dette kan ikke på noen måte erstatte læreren, som noen har hevdet, men det utvider perspektivet enormt for måten man kommer i kontakt med mennesker. Lærerens oppgave blir i fremtiden mer å være veileder, inspirator og kildekritikker. Ved hjelp av e-post kan meldinger sendes til en eller flere personer. Adressen kan for eksempel være en skoleklasse i USA.

Ved å kommunisere på denne måten, kan dette utnyttes i mange fag: språk, geografi, samfunnsfag, miljølære eller tema som inngår i tverrfaglige felt eller prosjektarbeid. E-post er også et flott hjelpemiddel ved fjernundervisning. Man kan sende oppgaver, programmer, bilder osv. til veileder og få svar tilbake raskt.

Toveis-TV betyr at det er et kamera på hver PC på Internett slik at de som vil snakke med hverandre ser den de snakker med. I mange år har slikt utstyr blitt brukt, blant annet til Telemedisin, men utstyret har vært for dyrt til at en vanlig student eller skoler har kunnet ta i bruk dette. Om man har en passe rask linje på Internett, kan slikt utstyr skaffes for noen tusenlapper.

En fordel med slikt utstyr, er at man ser den man snakker med, og får kanskje bedre kontakt enn via vanlig telefon. Alt kroppsspråk forsvinner i telefonen (Karlsen & Schjefstad 92), mens med toveis-TV har man øyekontakt. Det oppleves ikke som TV, fordi personene er i direkte kontakt med hverandre. TV-reporteren kan ikke avbrytes med spørsmål, men det kan en person som er på toveis-TV (Schjefstad 92).

Etter hvert blir slikt utstyr enda billigere, og dermed blir noe som de fleste trodde var science-fiction for få år siden en virkelighet for mange. En skoleklasse kan få kontakt med en spesialist, en annen interessant person eller en fengselsskole uansett hvor han eller den befinner seg i verden.

Om vi vil eller ikke, IT kommet for å bli. Derfor er det viktig at fengselsskolene henger seg på, slik at våre elever, som er så vant til å falle utenfor, i hvert fall ikke står på sidelinja når de kommer ut i IT-samfunnet.

Lager skole for Latviske fanger

AV ESPEN ANDERSEN
TRINE JODAL (FOTO)

Rud videregående skole har involvert seg i litt av et hjelpeprosjekt. Nå får det latviske fengselet Valmiera, 14 mil nord for Riga, hjelp til å starte skole!

Det er ikke bare fengslede journalister og miljøforkjempere som får oppmerksomhet. Da en stor hjelpeforsendelse ble sendt av sted til den baltiske staten i denne uken, var det ikke de vanlige, sivile innbyggere som skulle tilgodeses, men straff-fanger.

Erfaring

Rud videregående har hovedansvaret for skoledriften innenfor Ilaa murer. Dermed skulle de ha god erfaring med å drive skole i fengsel.

Nestleder Erik Lindalen ved Rud videregående skole er klar til å reise avsted. Skolen har fått innvilget midler til å lønne to lærere: Den ene får betaling av

Norske myndigheter, mens den andre får betalt av den latviske staten. Et ekte samarbeidsprosjekt, der både UD, Europarådet og Bærum kommune er involvert. Sammen med Rud og Ila.

Valmiera er vennskapsfengselet til Ila Landsfengsel og sikringsanstalt. Ila har allerede bidratt med blant annet å anlegge en hel gymsal på stedet.

- Vi skal bygge verkstedlokaler, og legge inn lys i disse.

Med oss har vi en masse lysarmaturer og verktøy. I tillegg bringer vi en del brukt datautstyr, møbler og pulter, forteller Lindalen.

Sitter inne i 30-40 år

- Noen av fangene har sittet i fengselet kanskje 30-40 år. De

UNDERVEIS.

Rud videregående skole skal være med på å starte skole for latviske fanger.

Bjørn Danielsen (bak med trallen), lærer Amin Hadji (t.v.), elev Hodzie Adis (foran) og lærer Hallgeir Gamst var med på innlessingen tirsdag morgen.

færreste kommer levende ut. Det er svært forskjellig i forhold til for eksempel Ila, forteller han videre.

Til sammen sitter rundt 1.000 fanger i Valmiera.

Tirsdag morgen ble materiellet lesset inn i bilen. Det var mye de ikke fikk plass til, men når bilen ankommer fengselet den 18. februar, får fengselet en god start

Vedtekter for FOKO: FORUM FOR OPPLÆRING INNENFOR KRIMINALOMSORGEN

NORSK UNDERAVDELING AV EUROPEAN PRISON EDUCATION ASSOCIATION

1. Forum for opplæring innenfor kriminalomsorgen (FOKO) er norsk underavdeling av European Prison Education Association (EPEA).
2. FOKOs formål er
 - å fremme opplæring innenfor kriminalomsorgen i samsvar med rekomendasjon nr.R(89)12, vedtatt av Europarådets ministerkomite 13.10.1989.
 - å bidra til økt profesjonalitet hos dem som er involvert i opplæring innenfor kriminalomsorgen.
 - å samarbeide med beslektede organisasjoner.
 - å støtte forskning og utviklingsarbeid knyttet til opplæring innenfor kriminalomsorgen.
3. Medlemskap i FOKO er åpent for enkeltpersoner knyttet til opplæring innenfor kriminalomsorgen eller beslektede fagområder. Medlemskap i FOKO innebærer også medlemskap i EPEA. Medlemskontingent blir fastsatt av årsmøtet.
4. Årsmøtet er FOKOs høyeste organ og vedtar retningslinjer for foreningens arbeid. Årsmøtet

holdes hvert år i tilknytning til seminar i høsthalvåret.

Årsmøtet skal ha denne dagsorden:

- 1 åpning
- 2 konstituering
 - a godkjenning av innkalling
 - b valg av møteledere
 - c valg av referenter
 - d godkjenning av dagsorden
- 3 årsberetning
- 4 regnskap
- 5 innkomne forslag
- 6 budsjett
- 7 valg av styre som skal ha følgende sammensetning: leder, nestleder, sekretær, kasserer, informasjonsansvarlig

Det skal også velges to varamedlemmer. Styret/varamedlemmer velges for en periode på to år, dog slik at leder, sekretær, informasjonsansvarlig og 1. vararepresentant velges det ene året og nestleder, kasserer og 2. vararepresentant året etter.

Årsmøtet velger også valgkomite med tre medlemmer, to revisorer, to kontaktpersoner til EPEAs organ og utsendinger til EPEAs konferanser. Alle medlemmer har stemmerett, og det er tillatt med stemmegiving pr. brev. Sakliste, årsmøteinncalling, vedtektsendringen og valgkomiteens innstilling sendes medlemmene senest tre uker før årsmøtet.

5. Styret har ansvar for å fremme FOKOs formål bl.a. ved planlegging og gjennomføring av årsmøte og årlig seminar
 - å sende ut meldingsblad til medlemmene, 2-3 nr. pr. år
 - å bygge ut et nett av lokalkontakter ved de ulike virksomhetene innenfor kriminalomsorgen
6. Årsmøtet vedtar endringer i vedtektene med 2/3 flertall. Forslag til vedtektsendringer må foreligge skriftlig for årsmøtet.
7. FOKO kan oppløses gjennom årsmøtevedtak som krever 2/3 flertall. Disponering av evt. midler ved oppløsning avgjøres av årsmøtet.

GI OSS HANDLINGSROM!!!

Et debattinnlegg av Jon Erik Rønning, Jessheim vgs, avd. Ullersmo landsfengsel

I forbindelse med årsmøte i FOKO 1998 på Sørmarkaseminaret var det lagt opp til en debatt om "FOKO VISJON 2006". Debatten kokte, etter min mening, ned til at FOKO skulle bli så store som mulig. "Større, større, større!!!" Skulle nesten tro at Tormod Hermansen hadde vært konsulent. "Det er ikke størrelsen det kommer an på." Jeg mener at det er bedre med 100 aktive medlemmer enn 300 passive. Alle som ønsker å være med i FOKO er selvsagt hjertelig velkommen til det. Men jeg er redd for at vi til slutt kan bli for uensartet, at vi sitter på hver vår tue og ikke bryr oss så mye om hva som foregår på den andre siden.

De siste årene synes jeg å kunne ane at "sikkerheten" rasler med innstrammingsnøklerne overfor skolene. Igjen, må vi kanskje legge til, for allerede på begynnelsen av 80-tallet skrev Skaalvik og Stensby om disse fenomenene:

"Rutiner og regler i fengslet bidrar dels til å hindre innsatte skolegang og dels til å vanskeliggjøre gjennomføringen av skolegangen. Vi har funnet gjentatte eksempler på at de pedagogiske interessene har tapt når de har kommet i konflikt med fengslets interesser." (Skaalvik og Stensby: "Skole bak murene", 1981)

Selvfølgelig er det bra at sikkerheten blir tatt vare på, men vi må ikke bli bastet, kneblet og bundet av sikkerhetsregler og rigide fengselsforskrifter. Vi må ha rom til å drive med det vi er utdannet til, selv om vi er omgitt av høye murer, piggrådgerder og tykke jerndører som nesten er umulige å låse opp selv med nøkkel.

Derfor er jeg ikke i tvil om at FOKOs visjon for det nye årtusenet bør være:

**FOKO MÅ KJEMPE FOR Å GI OPPLÆRING
INNENFOR KRIMINALOMSORGEN HANDLINGSROM!**

Mitt utgangspunkt har jeg, ut fra to hensyn, hentet fra lukkede fengsler. For det første er det der jeg har mitt daglige virke og dermed også mine erfaringer. For det andre mener jeg, som Roald-utvalget, at når elevene kommer over i åpen soning, bør de integreres i "vanlige skoler". Skal denne integreringen bli vellykket er det viktig at de kommer fra et sted som fungerer som skole og ikke en forlenget fengselsarm.

Lukkede fengsler har mange og store fysiske sperringer. Sikkerhetstiltak er hele tiden satt i høysetet. Innsatte blir sendt hit og dit og satt til å gjøre ting de ikke ønsker eller kan. Mistrivselen er stor, og aggresjonsnivået høyt. Mange fanger vil under slike forhold se på skolen som et fristed hvor man kan gjemme seg bort uten at noen bryr seg. Vi som lærere har her et ansvar for at skolene innenfor kriminalomsorgen ikke er et fristed, men et lærested hvor man kan utvikle seg, lære noe og ikke minst få et vitnemål på at man kan noe.

For at skolen skal bli et slik sted er det viktig at vi blir gitt muligheten for å drive skole.

Et (handlings)rom kan seksjoneres, deles opp og møbleres på mange måter. Jeg har her prøvd meg på et utkast:

For det første bør fengselsskolene være knyttet opp til en videregående skole utenfor. Importmodellen er enestående i fengselsverden og den må vi beholde. Skal vi nemlig få status som skole må vi ha denne tilknytningen utenfor. Ellers blir det som i Sverige og en del andre land at opplæring innenfor kriminalomsorgen blir redusert til veldig mange kurs uten vitnemål.

I skolestua er det også viktig at vi kan drive skole ut fra pedagogiske prinsipper og ut fra det som fagplanene krever. Jeg tenker for eksempel på bruken av IT-utstyr (som i mange fengsler blir sett på som verre enn pesten), øvelser, ekskursjoner osv, osv.

Økonomi har også fått en seksjon. Vi må kjempe for ikke bare opprettholde, men også å øke bevilgningene. For å kunne klare dette er det viktig at vi viser oss frem, viser at det vi driver med er viktig for den enkelte elev og for samfunnet som helhet.

FOKOs hovedoppgave på terskelen til et nytt årtusen bør være å skaffe sine medlemmer handlingsrom til å drive opplæring innenfor kriminalomsorgen. FOKO som organisasjon bør trå til og hjelpe sine medlemmer og kollegaer hvis det på deres arbeidssted er vanskelig å drive opplæring slik man ønsker at opplæringen skal være. Fikser vi det, kan vi møte våre elever i det nye årtuset med hevet hode og si:

Fullstendig Opplæring Kan Ordnes

"Hver Fange faar i Almindelighet et Besøg ugentlig af sin Lærer. Det som ved Undervisningen paa Celler fortrinsvis skal gennemgaaes; er Børnelærdommen efter Luthers lille Katekismus og Wexels Bibelhistorie."

Undervisning ved Botsfengselet 1877

Referat fra FOKOs årsmøte 1998

Årsmøtet ble avholdt på Sørmarka lørdag 24.10.98. Leder Ingunn E Kleivan åpnet møtet og årsmøtet valgte Bjørn Andersen til dirigent. Følgende saker ble behandlet:

I Årsmelding for 1997/98.

Følgende årsmelding ble enstemmig godkjent:

I. Styret

Styret har hatt denne sammensetningen i perioden 21.09. 97 - 24.10.98

Ingunn E. Kleivan	leder
Inger-Charlotte Bull	nestleder
Laila T. Sand	kasserer
Torfinn Langelid	sekretær
Leif Lyngstad	inform.ansvarlig

Vararepresentanter:

1. vararepr. Ivar Ulvestad
2. vararepr. Lars A. Høines

Valgkomite:

Erik Såheim, Ingrid Tengmark og Gisle Grahl-Jacobsen

Revisorer:

Anlaug Forberg, Sigve Wiik

2. Styremøte.

Styret har i perioden 21.09.97 - 23.10.98 avholdt 8 styremøter. Styremøtene har i hovedsak vært av 4-5 timers varighet, bortsett fra ett som strakte seg over 1 1/2 dag. Møtene har vært holdt i Oslo-regionen bortsett fra ett styremøte som ble avviklet gjennom telefonkonferanse. Valgkomiteen ble invitert til et utvidet styremøte 22.06.98.

3. Viktige saker til behandling.

Større saker som styret har hatt til behandling:

a) FOKO-nytt

1 perioden har vi nådd målet om å utgi to nummer av FOKO-nytt. Vi er fremdeles i en forsøks- og utprøvningsfase der vi trenger mye støtte og tilbakemelding fra medlemmene. I hvert nummer har vi prøvd å presentere undervisningsvirksomheten ved et fengsel/en oppfølgingsklasse. Alt arbeid med produksjon, trykking, layout osv. har hittil vært basert på frivillighet, men det er så tidkrevende at vi seinere må regne med en viss sum for hvert nummer.

Det er etablert et redaksjonsråd for FOKO-nytt som består av Leif Lyngstad, Gunnar Moen, Sigurd Skramsett og Torfinn Langelid.

b) Sørmarka-seminaret.

Arbeidet med planlegging og organisering av det årlige Sørmarka-seminaret har tatt mye tid. Seminaret høsten 1997 hadde 64 deltakere. Styret har som målsetting å gjennomføre et slikt seminar hver høst.

c) NEWSLETTER nr. 13.

Styret hadde høsten 1997 ansvaret for å gi ut Newsletter nr. 13. Newsletter er tidsskriftet for vår moderorganisasjon EPEA. I tillegg til at tidsskriftet gikk til alle medlemmene i EPEA, fikk også alle deltakerne på den 6. europeiske konferansen om

fengselsundervisning i Budapest (november 1997) et nummer av tidsskriftet. Dette nummeret hadde som hovedtema fengselsundervisning i Sentral-og Øst-Europa. Dette nummeret høstet stor anerkjennelse både fra Steering Committee i EPEA og fra deltakerne på konferansen i Budapest.

d) Møter/representasjon.

Nestleder representerte FOKO på KROM-konferanse i januar 1998,

Leder, informasjonsansvarlig og sekretær representerte FOKO på den sjettede EPEA-konferansen i Budapest i november 1997.

Leder er med i en arbeidsgruppe nedsatt av SRV (Statens Ressurs-og Voksenopplæringscenter i Oslo) som skal utrede voksenpedagogikk og nettverk i institusjoner.

På den nordiske konferansen om fengselsundervisning på Sørmarka 21.-24.08.98 informerte sekretæren om arbeidet og aktiviteten til FOKO.

e) EPEA-konferansen

I tillegg til de som er nevnt under pkt. d, tar vi med at Norge hadde den største representasjonen på konferansen.

Det må også nevnes at vårt medlem Gunnar Moen hver morgen presenterte en fersk avis under konferansen. Arbeidet hans høstet stor anerkjennelse.

Torfinn Langelid ble under møtet i EPEA's General Council valgt som nytt medlem i Steering Committee i EPEA. Han ble fra 01.07.98 valgt som Membership Secretary i EPEA.

f) Informasjonsbrosjyre.

Styret laget i denne perioden en informasjonsbrosjyre med en kortfattet orientering om FOKO. Det er nå nødvendig å revidere og trykke opp informasjonsbrosjyren på nytt.

g) Stipend.

For første gang i FOKO's historie ble det utdelt ett stipend à kr. 7500. Dette stipendet tilfalt Gudrun Halvorsen og Gro Toldnes fra Steinkjer vgs, avd. «Kif-skolen» i Steinkjer. Stipendutvalget har i perioden bestått av leder og nestleder.

h) Arbeid i forbindelse med statsbudsjettet.

Styret v/leder har i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet høsten 1997 og i behandlingen av revidert nasjonalbudsjett våren 1998 skrevet brev til statsråden i Kirke-, utdannings-og forskningsdepartementet, Justisdepartementet, Finansdepartementet og til lederne av Finanskomiteen, KUF-komiteen og Justiskomiteen om konsekvensene av at budsjettet for opplæring innenfor kriminalomsorgen ikke ble påplussset. Styret har etablert kontakt med sentrale politikere innenfor feltet.

4. Medlemsoversikt.

Antall medlemmer har i perioden vært 117. FOKO er nå den desidert største underavdelingen i EPEA. Styret arbeider med å få til et oversiktlig medlemskartotek med adresselister som gjør at vi til en hver tid har oversikt over medlemmene.

5. Kontaktpersoner.

Målsettingen er å få en kontaktperson på hver aktuell institusjon over hele landet. Dette arbeidet har vi ikke kommet godt i gang med.

6. Perspektiver framover.

Styret har laget et notat som vi har kalt «FOKO VISJON 2006». Det er et uferdig notat som vi trenger medlemmenes hjelp til å forbedre. Notatet prøver å gi et ønsket bilde av FOKO i år 2006. Det som vi da trenger, er å iverksette tiltakene for å nå målene. Vi trenger en diskusjon om FOKO's framtid.

FOKO-nytt begynner å ta form. Men fremdeles er vi på prøve-og feilestadiet. En målsetting er å lage en plan for FOKO-nytt for 2-3 år framover der vi skisserer et visst innhold for hvert nummer. Vi ønsker videre at tidsskriftet skal bli et debattforum for engasjerte pedagoger, kriminalomsorgstilsatte og andre interesserte.

Styret ser med tilfredshet at Stortinget høsten 1997 gjorde vedtak om en forskningsbasert evaluering av fengselsundervisningen. Styret vil som før aktivisere seg for at budsjettet blir øket minimum i samsvar med lønns- og prisutviklinga de seinere år.

Dersom økonomien tillater det, vil styret gå inn for å utdele stipend hvert år for å støtte medlemmer som ønsker å besøke andre skoler/institusjoner for å få nye perspektiv på sin egen virksomhet. Et krav vil være at de som får stipend, skriver korte bidrag i FOKO-nytt.

Styret vil arbeide for å rekruttere flere medlemmer, særlig med

sikte på å få med flere yrkesgrupper. Dette trenger vi medlemmenes hjelp til.

Styret opplever mange positive henvendelser og kommentarer fra enkeltmedlemmer. Vi opplever at organisasjonen har kommet for å bli. FOKO har blitt et forbilde for EPEA-medlemmer i andre land. Det blir viktig framover å finne en form i arbeidet som tilfredsstiller medlemmenes behov. Til det trenger vi innspill fra det enkelte medlem,

II. Regnskap for årsmøteperioden

Det reviderte regnskapet ble enstemmig godkjent.

III. Budsjett

Styrets budsjettforslag ble enstemmig godkjent.

IV. Valg

Årsmøtet gjorde følgende enstemmige valg:

Nye styremedlemmer/varamedlemmer

Inger Charlotte Bull	nestleder
Synnøve Formo	kasserer
Kay H Sudland	2. vararepr.
Randi Binz	1.vararepr (for ett år)

Utsendinger til EPEA's konferanser: Styrets leder og sekretær

Revisorer: Anlaug Forberg og Sigve Wiik

Valgkomite

Anne Marit Thorsrud, Marit Høgåsen og Jarle Ellingsen

Stortingets behandling av Statsbudsjettet (utdrag av replikkordskiftet)

Sigvald Oppebøen Hansen (A):

Me fekk akkurat no ei innføring i det ideelle framstegspartisamfunnet når det gjeld utdanningssida. Samtidig opplever me at dagens utdanning og dagens skule blir veldig svartmåla. Det er dårleg kunnskapsnivå på elevane, me har dårlege lærarar, pedagogar, det er uheldig med for mykje offentleg styring osv.

Eg skal vere konkret på ei sak, og det dreier seg om opplæring innafor kriminalomsorga. I innstillinga skriv Framstegspartiet at dei «går primært inn for å redusere» tilbodet til dei innsette når det gjeld opplæring. Ein kan stille spørsmål om det betyr at Framstegspartiet på sikt vil fjerne heile posten og fjerne heile tilbodet. Samtidig skriv Framstegspartiet i sine generelle merknader i innleiinga i innstillinga:

«Hensikten med all undervisning må... være å skape den grunnleggende sikkerhet hos alle barn og unge at de blir i stand til å ta vare på seg selv gjennom deltagelse i arbeids- og samfunnsliv.»

Det er bra. Men har ikkje det noko å seie for dei som har kome skeivt ut her i livet? Framstegspartiet peikar på at mange langtidsledige ungdomar «mangler grunnleggende lese- og skriveferdigheter». Me veit òg at dette gjeld mange av dei som er innsette i fengsel. I tillegg veit me at det er ein stor del av dei innsette som manglar fullført grunnskuleutdanning, og dei manglar vidaregåande opplæring. Er ikkje dette bekymringsfullt for Framstegspartiet?

Ursula Evje (Frp):

Jeg vil få lov til å takke Sigvald Oppebøen Hansen for komplimenten. Jeg tar det i den mening. Oppebøen Hansen sa at kunnskapsnivået i skolen etter vår mening var dårlig både når det

gjaldt elever og lærere. Jeg vil isteden si at man får det man betaler for, og det er ikke vår skolepolitikk som har vært gjennomført.

Når det gjelder opplæring, skoling, av innsatte i fengsler, er Fremskrittspartiet - og jeg trodde alle var klar over det - av den formening at straff er straff. Når Sigvald Oppebøen Hansen blander sammen forholdene for ungdom i fengsel, under straff, med forholdene for langtidsledig ungdom utenfor fengslene når det gjelder kunnskaper og ferdigheter, føler jeg at pengene meget vel kan brukes til å skolere ungdom utenfor fengslene, ikke de som sitter inne som straff for noe galt de har begått.

Utdrag av innlegget til Sigvald Oppebøen Hansen (A):

Eg er glad for at Regjeringa har justert tilskotet for løns- og prisauke for neste år når det gjeld opplæring innafor kriminalomsorga. Det som ikkje er bra, er at budsjettframlegget ikkje kompenserer for etterslepet sidan 1994. Komiteen har òg ved fleire høve vore opptatt av bemanningssituasjonen ved Statens utdanningskontor i Hordaland, som har det koordinerande ansvaret for fengselsundervisninga. Eg vil be statsråden om å følgje bemanningssituasjonen nøye og om nødvendig kome tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett til våren, slik at midlane til fengselsundervisning kan administrerast og brukast på best mogleg måte.

Eg må legge til at eg er ikkje så lite forundra over Framstegspartiets nedprioritering av dette viktige området. Framstegspartiet seier nemleg at dei primært går inn for å redusere utgiftene til opplæring innafor kriminalomsorga, og det bør mange merke seg. I min replikk tidlegare til Framstegspartiet fekk eg heller ikkje svar på kva slags nivå dei vil legge seg på i framtida når det gjeld opplæring innafor dette området.

Vi prater videre om løst og fast. Vi oppdager et stort engasjement når vi kommer inn på besøksordninger ved Cork Prison. Forholdene er umenneskelige uten muligheter for noen som helst form for privatliv. Samtalene foregår over en glassvegg der fysisk kontakt er strengt forbudt. Et knallhardt kontrollsystem for å unngå at narkotika skal strømme fritt slik som i enkelte andre irske fengsel. Vi forteller om norske forhold og spør om det finnes noe tilsvarende til "Fangers pårørende" i Irland. Det har de aldri hørt noe om, men blir veldig interesserte. Vi oppfordrer dem til å være foregangskvinner og stifte en slik forening også i Irland!

Vårt neste besøksmal er The Northside Community Enterprise, et arbeidstreningssenter i samme bydel. Her fortsetter mange av kvinnene etter at de er ferdige på Dillon's Cross og får videre kursing og arbeidstrening.

The Northside Community Enterprise.

Dette er et arbeidstreningssenter for langtids arbeidsledige, og for folk i atfering og rehabilitering. De har også plasser for tidligere straffedømte, men passer på at denne gruppen ikke blir for stor. De ønsker at de skal komme inn i et nytt miljø med nye påvirkninger og derfor må ikke denne gruppen bli for dominerende.

Vi blir imponerte over det mangfoldet senteret har å by på. Her har de kantine, trimrom for styrke og aerobie, kunst- og håndtverksrom, datarom, bibliotek med internett, barnehage og en rekke kurstilbud. Her får folk hjelp til både å takle arbeidsledigheten og til å komme ut i arbeid igjen. I et klasserom foregår det jobbintervju foran videokameraet, slik at de kan se seg selv og gjøre nødvendige justeringer. Interessant er det også med de som driver med et "folklore"-prosjekt. De samler inn informasjon og intervjuer gamle folk om livet i og rundt Cork i

De "frodige" damene ved The Dillons Cross Project, sammen med kursholdersken.

"gamle dager". De viser stolt fram et gammelt sjal de har fått inn, og forteller at de er iferd med å registrere all informasjon på data.

Prosjektet virker å være suksessfullt, vi treffer også en liten delegasjon fra det svenske sosialdepartementet som er på befarings og høster ideer. Og her er det inspirasjon å hente!

Møte med undervisningen i irske fengsler og oppfølgingsprosjekter satte tankevirksomheten vår i bevegelse. Vi vil alltid være undervegs. Vegen blir til mens vi går. Studieturen gav oss nye inntrykk og grunner til å reflektere over egen skoledrift. Om KIF-skolen i Steinkjer setter i gang noe etter irske mønstre og oppskrifter, får bare fremtiden vise. Men vi må alltid være der elevene våre er.

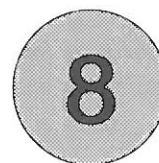

Et eksempel på kunsten - utført av innsatte ved Cork Prison.

Bulletin...

01/99 January 1999

EUROPEAN
PRISON
EDUCATION
ASSOCIATION

Hallo everyone, and a Happy New Year. This is Bulletin No.8, and as usual, contains information which, hopefully, members will find of interest. Read on...

Please help by sending in a short article (see information below)

Membership Fees

☐ New Rates

Please note that the membership fees have been raised a little for 1999... The new Rates are -

- ☐ GB£ 6 for Full Members
- ☐ GB£ 12 for Associate Members

See section on 'Procedures for Payment'

Members' Calendar 1999

Jan	08	EPEA Membership Fees Due
	15	Bulletin
Feb	19	Conference Planning Meeting Opportunity to write and send article(s) for Newsletter and Bulletin
Mar	06	Elections : Nominations invited for new Deputy Chairperson
	31	Cut-Off date for payment of Membership Fee (for right to vote)
Apr	15	Newsletter (by France)
	17	Return of S/Comm Election Nominations
	25	Steering Committee Meeting
May	15	Election : Ballot Papers Distributed (if required)
Jun	12	Ballot Papers Returned
	19	Bulletin
	26	Election Results
Jul	01	Newly Elected Officers in Place
Aug		Opportunity to write and send article(s) for Newsletter and Bulletin
Oct	10-13	Athens Conference. General Council Meeting. Steering Committee Meeting
Nov	12	Newsletter

Please send your Bulletin articles to -

Paddy Rocks
Prison Education, Dundonald House, Belfast BT4 3SU
N Ireland
Tel. +44 1232-525145 Fax +44 1232-525141
e-mail: epca@tibus.com

Membership Fees

☐ Procedures for Payment

Liaison Persons (and single members) are asked to follow one of these options when sending membership fees -

1. To the Treasurer (Cheque) Send a cheque made out to 'European Prison Education Association' for the total amount together with a list of members in your country. A copy list should also be sent to the Membership Secretary.
2. To the Treasurer (Cash) Send cash (preferably GBP) for the total amount together with a list of members in your country. A copy list should also be sent to the Membership Secretary.
3. To the Bank (Cheque) Send a cheque made out to 'European Prison Education Association' for the total amount. At the same time a list of members in your country should be sent to the Treasurer with a memo that a cheque has been sent to the bank.. A copy list should also be sent to the Membership Secretary.

Please remember that all bank transactions cost money, and that cheques for small amounts use up most of their value in transaction charges.

EPEA Treasurer is:

*Dominic Henry
Education Officer
HMP Magilligan
Limavady
BT49 0LP
N Ireland*

The EPEA Membership Sec.

*Torfinn Langelid
National Education Office
Hordaland County
Markeveien 7
N-5001 Bergen
Norway*

Note : If using option (3) above, send cheques to:

Bank of Ireland, The Diamond, Coleraine
Northern Ireland

Account Number 180 324 30 Sort Code 90 - 48 - 00

EPEA Membership

☐ Now 432

The EPEA now has a total membership of 432. Most members are in Europe (in fact most are in Norway) but the numbers in other continents are steadily growing. Attendance at Conferences in the past year has helped to promote the EPEA to countries like USA and Canada. We also have one member from India. Once again we are still well on the way to achieving the Vision 2006 target of 800 members.

Conferences

☐ Athens

The 7th International Conference on Prison Education will be held in Athens, Greece on 10-13 October 1999. The title of the Conference is 'Breaking the Spiral of Exclusion' and includes the topics -

- * Normalizing Prison Life
- * Exclusion/Imprisonment/Exclusion: A Vicious Circle?
- * Minorities. Who are they and what can education do?
- * Illiteracy. A Prison of its own.

As in the past the conference will have around 100-130 participants and will be a good mixture of keynote speeches and related workshops. The Conference fee for EPEA members is GB£330, and for non-members GB£360, including accommodation for 4 nights, meals, receptions, social events, prison visits and professional materials.

Please contact your Liaison Person for an application form, or write to -

The Secretariat
Ministry of Justice - Prison Administration
96 Messogion Av.
11527 ATHENS
GREECE

Fax. +30-1-7795625

Scotland

☐ Liaison Persons

The New Liaison Persons for Scotland are :

<i>Dr Joan McKenzie</i>	<i>Mrs Lorna Fulton</i>
<i>Education CoOrdinator</i>	<i>Education CoOrdinator</i>
<i>HMP Barlinnie</i>	<i>HMP Castle Huntley</i>
<i>Glasgow G33 2QX</i>	<i>Longforgan</i>
	<i>Dundee DD2 5HL</i>

<i>Tel. 0141 770 2000</i>	<i>01382 3602658</i>
<i>Fax 0141 7702060</i>	<i>01382 360510</i>

Newsletter No. 16

☐ Articles for Publication

Contributions to the Newsletter should be sent to the current Editor in English, preferably on disk and preferably in 'Word' format. In each edition an article may be reproduced in another language (e.g. French, Spanish or German) but only if it is (a) reasonably short and (b) already translated into the 'other' language by the sender. Note : No.16 is now being produced in France -

Please send articles to :
Janine Duprey Kennedy
Provisieur
19 Rue Eugène Delacroix
BP16
67035 Strasbourg
Cedex 2
FRANCE

Tel. +33-3 8856 8143 Fax. +33-3 8828 3065

Latvia

☐ Education for Freedom

Prison teachers and persons interested in prison education in Latvia in June 1998 have established and registered their non-governmental organisation 'Education for freedom'. It is open to all the individuals and organisations, ready for co-operation. We'll try to have our larger meeting/conference in December to present the needs and ideas about education in prison. One of our aims is to bring new members to the EPEA. The address is :

Sarmite Svike
Gaujas str.23
Cesis, LV-4100 *Tel. +371-41 20498*
LATVIA *Fax +371-41 23953*

Maris Mednis

General Council Meeting

☐ Regional Reps

'The General Council shall consist of the two liaison persons from each affiliated country together with the officers of the association.

- It shall be convened at least once every two years.
- It shall determine policy of the association in accordance with the constitution'

In line with the constitution, the EPEA General Council will meet at the Conference in Athens. New Regional Representatives, serving for two years on a staggered basis, will be elected by ballot by those attending. It is hoped that a large number of LPs will take the opportunity of representing their branch.

Steering Committee

James O'Hare was elected as EPEA Deputy Secretary and assumed his position in July 1998. Since this left a vacancy in the North-West Region, the Steering Committee agreed to the co-opting of Ingun Kleivan as NW Representative.

So the Steering Committee of the EPEA, which meets every 6 months in some part of Europe now looks like this -

Officers :

<i>Janine Duprey-Kennedy (France)</i>	- Chairperson
<i>Paddy Rocks (N Ireland)</i>	- Secretary
<i>James O'Hare (Scotland)</i>	- Deputy Secretary
<i>Dominic Henry (N Ireland)</i>	- Treasurer
<i>Torfinn Langelid (Norway)</i>	- Membership Secretary

Regional Representatives :

<i>Pam Marston (England)</i>	- NW Region
<i>Ingun Kleivan (Norway)</i>	- NW Region
<i>Katinka Mannaerts-Reijnders (Netherlands)</i>	- Central
<i>Carlo Reuland (Luxembourg)</i>	- Central
<i>Rosalba Falsanisi (Italy)</i>	- Mediterranean
<i>Tony Vella (Malta)</i>	- Mediterranean

Rekommendasjon nr. R (89) 12 fra ministerkomiteen til medlemsstatene om opplæring i fengslene

(Vedtatt av ministerkomiteen den 13. oktober 1989 på det 429. møte av stedfortredende ministre)

Ministerkomiteen, under henvisning til Artikkel 15. b i Europarådets statutt,

Idet den tar i betraktning at retten til opplæring er fundamental;

Idet den tar i betraktning betydningen av opplæring i den enkeltes og samfunnets utvikling;

Idet den innser spesielt at en stor andel av fanger har hatt meget liten erfaring med vellykket opplæring, og derfor nå har mange behov for opplæring;

Idet den tar i betraktning at opplæring i fengsel hjelper til å gjøre fengslene mer humane og forbedre forholdene ved innesperring;

Idet den tar i betraktning at utdanning i fengsel er en viktig måte å lette fangens tilbakevending til samfunnet på;

I det den erkjenner at i den praktiske anvendelse av visse rettigheter eller tiltak, i samsvar med de følgende rekommandasjoner, kan det være berettiget med forskjeller mellom dømte fanger og fanger i varetekt;

I det den tar hensyn til Rekommandasjon Nr R (87) 3 om Europeiske fengselsregler og Rekommandasjon Nr R (81) 17 om voksenopplæringspolitikk, anbefaler den medlemsstatenes regjeringer å iverksette tiltak som erkjenner følgende:

1. Alle fanger skal ha tilgang til opplæring, som er forutsatt å bestå av klasseromsemner, yrkesopplæring, kreative og kulturelle aktiviteter, fysisk fostring og sport, sosial opplæring og muligheter for å bruke bibliotek;
2. Opplæring for fanger bør være lik opplæringen som tilbys lignende aldersgrupper utenfor fengslet, og tilbudet av læremuligheter for fanger bør være så vidt som mulig;
3. Opplæring i fengsel skal sikte mot å utvikle hele personen, idet man har i minnet hans eller hennes sosiale, økonomiske og kulturelle omgivelser;
4. Alle som er involvert i å administrere fengselssystemet og i driften av fengsler bør tilrettelegge og støtte opplæring så mye som mulig;
5. Opplæring bør ikke ha lavere status enn arbeid i fengselssystemet og fanger bør ikke tape økonomisk eller på annen måte på å delta i opplæring;
6. Alle anstrengelser bør gjøres for å oppmuntre fangen til å delta aktivt i alle aspekter av opplæringen;
7. Utviklingsprogram bør tilbys for å sikre at utdannere i fengslet tar i bruk formålstjenlige voksenopplæringsmetoder;
8. Spesiell oppmerksomhet bør vies fanger med særlige vansker og særlig de med lese- eller skriveproblemer;
9. Yrkesopplæring bør sikte mot en bredere utvikling av den enkelte, samtidig som man er følsom overfor trendene på arbeidsmarkedet;
10. Fanger bør ha direkte tilgang til et velforsynt bibliotek minst en gang per uke;
11. Fysisk fostring og sport for fanger bør understrekes og oppmuntres;
12. Kreative og kulturelle aktiviteter bør gis en viktig rolle siden slike aktiviteter har et særlig potensiale for å sette fanger i stand til å utvikle og uttrykke seg;
13. Sosial opplæring bør inkludere praktiske elementer som setter fangen i stand til å mestre dagliglivet i fengslet med henblikk på å lette hans tilbakevending til samfunnet;
14. Hvor det er mulig bør fanger få lov til å delta i opplæring utenfor fengslet.
15. Hvor opplæringen må finne sted inne i fengslet, bør samfunnet utenfor involveres så mye som mulig;
16. Tiltak bør settes i verk for å sette fanger i stand til å fortsette opplæringen etter løslatelse;
17. Midlene, utstyret og undervisningspersonalet som trengs for å sette fanger i stand til motta hensiktsmessig opplæring bør gjøres tilgjengelig.

FOKO-stipend

Det har kommet inn to søknader på stipend for 1999. Styret har behandlet søknadene og de har enstemmig funnet å tildele kr. 7500 til hver.

Det ene stipendet går til Kalle Terray fra Berg kretsfengsel til støtte for hans studietur til New Zealand. Det andre stipendet går til en gruppe fra Åsane vgs avd. Bergen landsfengsel til deres studietur til Dublin.

Vi gleder oss til å lese om turene i FOKO-nytt.

Ingunn